

Závěr

Britskou unii fašistů založil v roce 1932 Oswald Mosley. Jeho hnutí zaznamenalo jistý počáteční úspěch, zejména díky podpoře tiskového magnáta lorda Rothermerea; v létě 1934 dosáhlo počtu 50 000 členů. Po fiasku během shromáždění na stadionu Olympia v Londýně nastal ale pozvolný úpadek. BUF nedokázala postavit kandidáty do parlamentních voleb v roce 1935, postupně přešla k vyhraněné formě antisemitismu a její dosavadní, i tak nepříliš velký vliv se začal vytrácet. V roce 1937 zaznamenala ve volbách do Rady hrabství Londýn téměř 8000 hlasů, žádný z jejích kandidátů ale zvolen nebyl. Před druhou světovou válkou se Mosley pokusil oživit hnutí mírovou kampaní proti válce s Německem, a i když zaznamenal částečný úspěch, BUF zůstala na úplném okraji politického dění. V roce 1940 ji britská vláda postavila mimo zákon a její vedoucí členy, Mosleyho nevyjímaje, nechala uvěznit.

Ideologie BUF byla založena na směsi Lamarckovy genetické teorie, Spenglerových filozofických úvah o úpadku Západu, Nietzscheho vitalismu a Shawovy vize vzkříšení „nového člověka“. Z tohoto filozofického základu (v práci označovaného jako esoterická ideologie) vycházela propaganda hnutí (exoterická ideologie) i politický program černokošiláčů. Podle ideologů BUF musela být stará, zkorumpovaná a prohnílá demokracie odstraněna a nahrazena novým, kvalitativně lepším fašistickým systémem založeným na vůdcovském principu a osobní odpovědnosti. Když Mosley vyzýval v prvním čísle *The Blackshirt* k revoluci,¹ myslel to naprosto vážně. Černokošiláči měli být „bojovníci nové éry“,² elita, jež měla vést národ na cestě k návratu zpět na výsluní.

Jak jsem v této práci ukázal, mýtus o znovuzrození byl ústřední tematikou ideologie i propagandy BUF od počátku existence hnutí, kdy *The Blackshirt* oznámil, že „pomalu ale jistě se jako Fénix z dout-

1 *The Blackshirt*, No. 01, 1st February 1933, s. 1.

2 *The Blackshirt*, No. 59, 7th June 1934, s. 6.

najícího popela vynoří Nový pořádek“,³ až do postavení hnutí mimo zákon v červnu 1940, kdy si členové hnutí ve vězení vyšívali nášivky s nápisem „Oběti dnes, vítězové zítra“.⁴ Černokošiláči byli naprosto přesvědčeni, že „éra demokracie“ je u konce a jejich země potřebuje znovuzrození, které může přinést jenom korporativní stát. Na tomto místě považuji za vhodné poznamenat, že přes veškerou snahu „racionalizovat“ své myšlenky apelem na historické, kulturní, náboženské nebo vědecké poznatky a „fakta“ byl fašismus zakořeňen v hluboce iracionálních a mytických předpokladech.

Víra v mýtus o znovuzrození byla u velké části členů BUF (zejména u „vnitřního kruhu“) autentická, třebaže jejich část bezpochyby sledovala oportunistické cíle. Házet je, tak říkajíc, „všechny do jednoho pytle“ s označením „krutí sadisté, antisemité a nepřizpůsobiví lidé sledující materialistické cíle“ by nicméně bylo velkou chybou. Jak jsem již zmínil, vedení BUF bylo připraveno „adaptovat“ svůj politický program a přizpůsobit svou propagandu a své konání aktuálními okolnostem. Zároveň ale můžeme u Mosleyho a jeho černokošiláčů sledovat pozoruhodnou oddanost základnímu ideologickému „balíku“. Fašismus nebyl, jak tvrdila a dosud tvrdí marxistická historiografie, hnutím bez ideologické náplně. Byl „hnutím vyšších ideálů, schopným přesvědčit značnou část dvou generací mladých lidí (zvláště těch s vyšším vzděláním) o tom, že přinese harmoničtější společenský pořádek“.⁵ A právě to z něj dělá mnohem nebezpečnější fenomén, než jaký si mnozí připouštějí.

V této práci jsem se snažil poukázat na aktivismus a entuziasmus členů BUF. Zejména v části popisující různorodé odznáčky, plakety, přezky, kravaty, nášivky, šperky a další předměty s fašistickou symbolikou demonstruji to, jak hluboce byli černokošiláči „ponořeni“ do myšlenek fašismu na každodenní úrovni, jak hluboká byla víra v přicházející krizi a nevyhnutelnost radikálních řešení. Tyto zdánlivě nepodstatné drobnosti dokazují, že politický aktivismus fašistů

3 *The Blackshirt*, No. 29, 11th November 1933, s. 1.

4 Viz obrázek „Forage cap made by B.U.F. political prisoner Peel, 1941“. MILLICAN, John, *Mosley's Men in Black. Uniforms, Flags and Insignia of the British Union of Fascists 1932-1940 & Union Movement*, London: Brockingday Publications, 2005, s. 120.

5 MANN, Michael, *Fascists*, Cambridge: Cambridge University Press, 2004, s. 3.

přesahoval cokoli, co známe z praxe běžných demokratických politických stran. Množství členů BUF obětovalo pro hnutí desítky hodin týdně, dobrovolně rozdávali na ulicích letáky, prodávali noviny, malovali fašistické výzvy po stěnách a agitovali v prospěch fašismu ve svých zaměstnáních. Odměnou pro ně byl pocit sounáležitosti, spolupatříčnosti do většího celku, který podle nich bojoval za vyšší cíle. Černokošiláči byli přesvědčeni o tom, že dělají ušlechtilou činnost, a i když zůstávají prozatím nepochopeni, věřili, že fašistické vítězství (které pro ně bylo vítězstvím dobra nad zlem) je nevyhnutelné. V tomto smyslu souhlasím s tvrzením Michaela Spurra, který BUF vnímal jako specifickou subkulturu.

Fašismus lze dokonce považovat i za jistý druh nového společenského hnutí. Přesvědčení o přicházející krizi pohlcovalo mysl mnohých členů BUF. Proto byli ochotni, jak jsem již zmínil, věnovat hnutí ohromné množství svého času a mentální energie. Černokošiláči neustále přicházeli s novými způsoby, jak na sebe upozornit a jak šířit své přesvědčení dále. Jejich světonázor nebyl obsažený jenom v teoretických textech nebo projevech. Nestačilo volit ve volbách. Jejich politický aktivismus se prolínal všemi oblastmi jejich života. Shromáždění, symboly, uniformy, hudba a vlastně celý politický styl BUF sloužil k vyjádření fašistické ideologie.⁶

Mosley mluvil o BUF jako o náboženském hnutí. Černokošiláči byli podle něj vedeni náboženskou vírou,⁷ byli to „muži a ženy s dostatečným přehledem, aby viděli přicházející zkázu [...] a s vůlí i odvahou této zkáze čelit“.⁸ Mosley zdůrazňoval aktivismus členů, mluvil o tom, že nepotřebuje lidi, kteří myslí, ale především ty, kteří cítí. Masy podle něj nemusely rozumět ideologii v celé její komplexnosti, ani všem myšlenkám. Ty měla chápat jenom elita hnutí, jež si následně: „...vytvoří životní postoje. Ty pak předá masám [...] a stanou se pocitem. Směrodatná myšlenka se musí transformovat do cítní mas, které způsobí zrod nové civilizace.“⁹

6 Srovnej GRIFFIN, Roger, *The Nature of Fascism*, London: Routledge, 1991, s. 26.

7 NICHOLS, Beverley, *News of England Or, A Country Without A Hero*, New York: Doubleday, Doran & Company INC., 1939, s. 271-272.

8 MOSLEY, Oswald, *My Life*, London: Thomas Nelson and Sons LTD, 1968, s. 319.

9 Tamtéž, s. 317.

Z toho také vychází základní myšlenka mé práce, a sice že na propagandu BUF nemůže být nahlíženo jen jako na oportunistický a cynický pokus o ovládnutí mas, jako na lež, na pokus o indoktrinaci a manipulaci. Propaganda BUF byla i propagací skutečné víry a přesvědčení fašistů. A. K. Chesterton byl natolik přesvědčen o správnosti fašistických tezí, že předpokládal, že je stačí posluchačům jenom vysvětlit a oni se musí okamžitě přidat na stranu fašistů. Poslední slova Williama Joyce, který strávil válku vysíláním nacistické propagandy do Británie, před smrtí byla, že je hrdý na to, že umírá za své ideály. Mosley, jenž vyvinul ohromnou aktivitu (a investoval značné prostředky), aby vytvořil rozhlasovou společnost a mohl tak své myšlenky šířit dále, ani v nejmenším nepochyboval o tom, že jeho světónázor je správný. Jediná věc, která ho podle něj dělila od získání moci, byla dostatečná propagandistická kampaň, v níž by Britům vysvětlil politiku BUF.

Na závěr považuji za důležité znovu zdůraznit, že tvrzením o autentičnosti jejich propagandy nehodlám ani v náznaku ospravedlňovat jednání fašistů. Kdyby se Mosley a jeho hnutí dostali k moci, bezpochyby by udělali vše pro implementaci své politiky do reálného života. Kromě pravděpodobné totální devastace britské ekonomiky, absolutní přebujelosti korupce, cenzury v umění, kultuře i běžném životě by zcela jistě došlo ve fašistické Británii k politickým vraždám a pronásledování podobnému tomu, jaké známe z kontinentální Evropy ovládané německými nacisty a italskými fašisty.

Konat zlo je jednou z nejpřirozenějších lidských schopností, zvláště když toto zlo vykonáváme nebo ho ospravedlňujeme bojem za vyšší, morální cíle. V tomto smyslu fašisté podléhali extrémnímu sebeklamu. Skutečnost, že v ideály „čistoty“, „vlastenectví“ nebo nutnosti „znovuzrození“ a radikální změny skutečně věřili, nemůže sloužit jako ospravedlnění hrůzných činů, jichž se dopustili, případně se chystali dopustit.